

FERICIREA DIN PERSPECTIVA EUROPEANĂ

Cristina Blajenschi
conducător științific Luca Sergiu

Așa cum afirmă filozofii, de la cei antici până la moderni, toți oamenii își doresc fericirea. Ei au încercat să o caute în diverse feluri și forme, iar filozofii au încercat să o conceptualizeze și să o exprime în termeni de: *plăcere, căutare rațională, înțelepciune, armonie*. Pe parcurs, voi trece prin toate aceste concepții și le vom aminti la momentul potrivit. Voi analiza legătura între fericire și morală, și, pe parcurs, între fericire și plăcere, fericire și înțelepciune, fericire și noi înșine., sau noi și ceilalți. Nu îmi propun să dezbăt teorii etice sau să analizez teorii despre fericire, ci să sintetizez, trecând prin ideile și concepțiile filozofice principale, unele idei care vor veni în jurul a ceea ce vreau să spun.

Ce este fericirea?

O întrebare care de secole încearcă să-și găsească răspunsul atât în viziunile anticilor cât și în concepțiile filosofilor moderni. Fericirea este un ideal pe care toți îl doresc, pentru care toți luptă, dar care nu este niciodată al nostru în totalitate. Adesea rămânem uimiți cum un moment frumos care ne aduce fericirea, este foarte repede umbrat de un altul care ne întristează. Aceasta înseamnă că fericirea nu este ca un capăt, nu este ceva static, nu o putem identifica precum identificăm un loc sau un obiect. Nu o putem opri, și poate adesea o primim dar nu stim să o păstrăm. Poate ea nu e ceva care trebuie să ne rămână, precum un lucru, poate trebuie să o primim și atât. Un om fericit cuprinde în sufletul său toate amintirile, care i-au marcat viața, și care împreună îi aduc zâmbetul pe buze. Fericirea este ceva spontan, dar asta nu înseamnă că ea doar apare, precum un mister, și dispare apoi, tot la fel. Filosofii hedoniști consideră că fericirea poate fi dobândită doar cu ajutorul plăcerii.

Plăcerea aduce după ea și fericirea?

De cele mai multe ori da, dar cele două nu se afla într-o relație de dependență. Aristip considera că “nu există plăcere mai mare decât altă plăcere”. Epicur asociază fericirea cu înțelepciunea. În viziunea lui este nevoie și de înțelepciune pentru a dobândi plăcere și ulterior fericire.

Este oare adevărat acest fapt?

Dacă prin înțelepciune înțelegem o capacitate de a distinge între feluri de lucruri, de a înțelege cauzele unor lucruri, cât și efectele lor, de a înțelege ce anume este al nostru și ce nu este cu adevărat al nostru, cu siguranță e nevoie de toate aceste lucruri ca să poți fii fericit. Dar nu neapărat orice om înțelept e și fericit, poate unul este mai mult înclinat să

înțeală lumea, să reflecteze asupra ei, poate are în el mai puțină dispoziție sau înclinație către fericie. Consider că fericirea e ceva ce simțim, dar în același timp ceva ce exprimăm în exterior. Visând la fericire, ne imaginăm bogati, puternici, faimoși, sau ne comparăm cu alții pe care îi vedem așa, și ne credem nefericiți. Așa cum afirma și Pascal “ *Toți dorim fericirea, toți fără excepție...căutăm adevărul, dar nu găsim decât incertitudine, căutăm fericire dar nu găsim decât nefericire...* ”, oamenii, din dorința obsesivă de a cunoaște fericirea ca lucru exterior, uită să se mai raporteze la propria persoană, devin dependenți de această idee de a fii constant fericiți, și de fapt tot ce primesc în schimb este o viață sortită eșecului, care cu siguranță le va aduce nefericire. Pentru un om simplu fericirea apare o dată cu prima rază de soare a dimineții, care-i arată o nouă zi, iar pentru un om învățat fericirea poate apărea din reușitele pe plan economic, din descoperirea unei cărți bune sau a unui bun documentar. Nu putem afirma ceva cu certitudine despre fericire, ci doar că ea este ceea ce percepe și ce simte. Dorința de fericire duce înspre tendința de a încălca orice fel de legi, chiar și pe cele morale, însă depinde de tine dacă ești sau nu de acord cu acest lucru. Orice om are capacitatea, cum ar spune Kant, de a alege autonom, ghidându-ne după “voința bună”, chiar dacă aceasta este în conflict cu înclinația noastră. În tumultul de activități cotidiene, în fuga noastră prin viață, suntem adesea tentați să facem sacrificii pentru cei de lângă noi. Pentru a-i vedea pe ei fericiți ne sacrificăm adesea propria noastră mulțumire, propriile noastre reușite, adică timpul nostru îl dedicăm fericirii lor. Consider că omul s-a născut fericit și cu siguranță tot fericit va părăsi această lume în care a trăit atât momente frumoase, cât și clipe care probabil i-au șters zâmbetul de pe față. Dar eu nu numai prilejurile de fericire le discut, ci însăși capacitatea sufletului nostru de a le trăi. - Fericirea de a avea un copil, fericirea pe care o simți atunci când te plimbi prin ninsoare sau atunci când spui adevărul... Chiar și atunci când avem parte de fericire, uneori nu știm ce să facem cu ea, cum “actorii” lipsiti de talent nu știu cum să-și interpreteze rolurile pe scenă. Viața ta a avut sens dacă, în șirul nesfârșit de momente banale, triste, rusinoase, din care orice viață este compusă, s-a aprins totuși, de câteva ori, sau măcar o singură dată scînteia fericirii. După părerea mea, a face din fericire un țel îndepărtat și misterios înseamnă tocmai a te condamna la o permanentă așteptare a ceva nedefinit, ceea ce poate avea ca efect tocmai pierderea bucuriei pentru clipa prezentă. În primul rând, cu adevărat fericiți cred că sunt doar cei care știu să se bucure de clipa prezentă, fără a se refugia într-un trecut consumat și fără a se proiecta într-un viitor incert. Cei care fug în trecut sau în viitor nu mai au timp să se bucure de prezent. Îndemnul antic *Carpe diem!* are tocmai acest sens, să ne permitem a observa frumusețea naturii în acest anotimp, și nu să așteptăm anotimpul preferat, să

ne permitem să ne bucurăm de gesturile frumoase ale celor din jurul nostru, și nu să-l așteptăm pe Făt-Frumos ca să ne aducă așa-zisa fericire. În al doilea rând, cei care caută să obțină fericirea nu fac decât să-și proiecteze existența într-un viitor incert, fiind mereu nemulțumiți de posibilitățile lor reale. Între ideal și realitate există mereu un decalaj care, neacceptat, poate produce nemulțumire de sine și de ceilalți și o condamnare la nefericire. Așadar, cei care aleg să trăiască în prezent, să se bucure de fiecare clipă, își permit să fie într-o continuă stare de fericire. În schimb, cei care aleargă după himera fericirii, mereu nemulțumiți de realitate, se condamnă la a rata frumusețea și darurile propriei vieți. Citisem undeva că fericirea nu există în sine, ci este o *relație* între un ideal de „viață împlinită“ și experiența trăită a vieții. Ea este deci totdeauna relativă, istorică și culturală și depinde de ce aștepti de la fericire. Iar aici, cei bătrâni aveau dreptate: nu există fericire în afara îngădirii dorințelor. În definitiv ce ar trebui să definească sau să fie ingredientul magic al fericirii a marii majorități ai oamenilor? Răspunsul ar trebui să fie PACEA... Pentru că doar pe vreme de Pace te poți bucura cu adevărat de familie, de sănătate, de bani, de țară și de celelalte chestii care ne fac fericiți...Nu pot afirma că doar în UE sunt oameni fericiți, dar nici nu pot infirma acest fapt..

Iar acum o mică concluzie particulară, care ne privește. Sîntem, se pare, printre cele mai nefericite țări din lume. Înseamnă asta că „Românu’ din Basarabia are vocația nefericirii“? Nu m-aș grăbi cu o asemenea concluzie. Aș zice că românii basarabeni au mai degrabă o *cultură a nemulțumirii* decît una a nefericirii. Propun deci ca aceste sondaje în privința fericirii să se facă, pentru Republica Moldova, doar de sărbători, cînd (aproape) toți românii basarabeni sunt fericiți.

Bibliografia:

- Fericirea începe azi de JAMIE McGUIRE
- <http://www.artadeatrai.ro/fericirea-aduce-succesul>
- <http://dilemaveche.ro/sectiune/situa-iunea/articol/fericirea>